

3. The infection degree of 512 eggs per 1 g of faeces causes the pH level increase in the abomasum in kids both before and after eating. Thus, such a degree of infection in 2 – 3 months old kids is sufficient to cause the intra-abomasal pH changes making it impossible to reach the acid concentration after eating adequate to the age of animals.

REFERENCES

1. Eckert J.u.a. Veterinarmedizinische Parasitologie, 4. Auflage. - Berlin, Hamburg: Paul Parey, 1992. 174 – 323.p.
2. Fraser C.M. et. Al. The Merck Veterinary manual. 8 ed. – Rahway, N.J.: Merck & Co, 2000. – 965 – 974 p.
3. Hansen J., Perry B. The epidemiology, diagnosis and control of helminth parasites of ruminants. – Nairobi: Ilrad, 1994. – 171 p.
4. Hoste H., Leveque H. Comparison of nematode infections of the gastrointestinal tract in Angora and dairy goats in a rangeland environment: relations with the feeding behaviour. Veterinary parasitology, 2001. 101, 127 – 135 p.
5. Keidāne D., Birģele E. Intraruminal and intraabomasal pH dynamic of goats in connected with feeding. International symposium on physiology of livestock, Kaunas, 2002. 83 p.
6. Lawton D.E.B., Wigger H., Simcock D.C., Simpson H.V. Effect of *O.circumcincta* excretory/secretoryproducts on gastrin release in vitro. Veterinary parasitology, 2002. 104 243 – 255 p.
7. Simpson H.V. Pathophysiology of abomasal parasitism: si the host or parasite responsible? The veterinary Journal 2000. 160 177 – 191 p.
8. Smith M.C., Sherman D.M. Goat medicine. – Philadelphia et al.: Lea&Febiger, 1994. – 620 p.
9. Трач В.Н. Паразитические личинки стронгилят домашних жвачных животных. – Киев: Наукова думка, 1982. – 123 стр.
10. Уркхарт Г и.др. Ветеринарная паразитология. - Москва: Аквариум, 2000. 17 – 26 стр.
11. Шумакович Е.Е.и.др. Гельминтозы жвачных животных. – Москва: Колос, 1968. – 392 стр.

HERMĪNES VAIVARIŅAS DZĪVE UN DEVUMS VETERINĀRĀS PARAZITOĻĢIJAS ATTĪSTĪBĀ LATVIJĀ

HERMINE VAIVARINA`S LIFE AND CONTRIBUTION TO THE DEVELOPMENT OF VETERINARY PARASITOLOGY IN LATVIA

Keidāns Pēteris

LLU Veterinārmedicīnas fakultāte, Latvija
Faculty of Veterinary medicine, LUA, Latvia
Peteris.Keidans@llu.lv

ABSTRACT

The article is dedicated to Hermine Vaivarina`s (born Grīnhofa) life and work description, her contribution to the development of veterinary parasitology in Latvia.

During the post – war (1945 – 1979) period, under the guidance of H. Vaivarina, the Department of Parasitology was organized and the study subject parasitology was improved, the Division of Parasitology was founded at the Institute of Biology of the Academy of Sciences LSSR, the helminthic fauna of farm animals was

investigated in Latvia, and control of these helminthoses was organized. A concise list of H. Vaivarina's publications is given.

KEY WORDS: Hermine Vaivarina, veterinary parasitology, Faculty of Veterinary Medicine, Latvia

Hermīne Grīnhofa/ Vaivariņa dzimusi 1911. gada 15. novembrī Rīgā. Viņas tēvs Fricis Grīnhofs, cēlies daudz bērnu ģimenē no Tukuma apkaimes zemniekiem, materiālo apstākļu spiests, bija pārcēlies uz dzīvi Rīgas nomalē Biķernieku tuvumā, apguvis atslēdznieka profesiju un strādājis sākumā dažādos privātajos uzņēmumos vēlāk Valsts Elektrotehniskajā fabrikā. Māte Otīlija Grīnhofa bijusi mājsaimniece un periodiski nodarbojusies ar šūšanu mājās. Ģimenē vēl bijusi vecākā 1905. gadā dzimusī māsa, kura pēc apprecēšanās pārcēlusies uz Alūksni un strādājusi Zeltiņu pienotavā (5).

Mācījusies Hermīne Rīgas pilsētas 4. ģimnāzijā. Vecāku rocība nebijusi liela un, lai varētu izglītoties, pēc mācībām brīvajā laikā viņa strādājusi par autobusa kasieri, bet pēc ģimnāzijas beigšanas 1931. gadā – Kuznecova porcelāna fabrikā par kantora darbinieci. Latvijas Universitātes (LU) Veterinārmedicīnas fakultātē (VMF) Hermīne iestājusies 1932. gadā. Arī studiju gados, lai nodrošinātu iztiku, viņa strādājusi par kasieri 23 RTA (1933 – 1935), trihineloskopisti (1935 – 1937) un veterinārārsta v. i. (1937 – 1940) Rīgas pilsētas Centrālā tirgus laboratorijā (2, 4, 5, 6). Tajā pat laikā, viņa aktīvi iesaistījusies Universitātes sabiedriskajā dzīvē, darbojusies augstskolas studentu padomē un kreisi noskaņotajā studentu biedrībā “Zemgale”. 1937. gadā Hermīne apprecējusies ar šīs organizācijas biedru, topošo juristu Kārli Vaivariņu (5). Minēto apstākļu ietekmē viņa iestājusies komjaunatnē. 1940. gadā, kad Latvijā nodibinājās padomju vara, H. Vaivariņa uzņemta PSKP kandidātos un, kaut arī viņa vēl nav bijusi kompartijas biedre, ievēlēta par fakultātes partijas organizācijas sekretāri. 1940. gada 1. septembrī H. Vaivariņa pieņemta darbā par asistenta v. i., bet 1941. gada 10. martā, pēc augstskolas absolvēšanas, par asistenti VMF Higiēnas katedrā (5, 9).

1941. gada 22. jūnijā sākās karš un H. Vaivariņa, baidīdamās no represijām, devusies bēgļu gaitās uz Krieviju (KPFSR). Ceļā netālu no Pleskavas vācu lidmašīnu uzbrukuma laikā bijusi kontuzēta, taču, neskatoties uz daudzām grūtībām, viņa nokļuvusi Jaroslavas apgabala Boļšeselskas rajona Vaučevo ciemā, kur strādājusi kolhozā, bet no 28. augusta līdz 3. oktobrim - par medmāsu Jaroslavas Kostromas ceļa būvniecības iecirknī. 1941. gada 13. oktobrī

H. Vaivariņa mobilizēta padomju armijā, kur dienējusi 1714 strēlnieku bataljona 4 nodaļas sanitārajā brigādē par sanitāro instruktori. 1942. gada 21. janvārī viņa norīkota veterinārajā dienestā Latviešu strēlnieku pulkā par vecāko veterinārārsti, bet no 1944. gada jūnija līdz 1945. gada janvārim 2. Baltijas frontes 308 Latviešu strēlnieku divīzijas 404 veterinārajā lazaretē par ārstnieciskās nodaļas priekšnieci. Tika izstaigāti gari, grūti un ciešanu pilni kara ceļi.

H. Vaivariņa bijusi to cīnītāju vidū, kuri piedalījās kaujās pie Velikije- Lukiem, Lubānas, Kokneses, Ķekavas, Rīgas un Jelgavas. 1944. gada 12. oktobrī veterinārā dienesta vecākā leitnante H. Vaivariņa apbalvota ar *Sarkanās Zvaigznes* ordeni (Nr. 1801944) un 1945. gadā ar medaļu *Par uzvaru pār Vāciju* (2, 4, 5, 6, 9).

1945. gada janvārī H. Vaivariņa pret pašas gribu pārcelta uz citu daļu par veterinārārsti ķirurģijas nodaļā un viņa griezusies ar lūgumu (05. 01. 1945) pie Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas (LLA) rektora J. Peives, lai atļauj turpināt pirms kara iesākto pedagoģisko darbu augstskolā. LPSR Zemkopības Tautas komisārs J. Vanags un LLA rektors J. Peive, atbalstot lūgumu, sūta pieprasījumu (Nr. Sk – 1011, 12.02.1945) LPSR Kara komisāram ģenerālmajoram Malahovskim (5) un H. Vaivariņu demobilizē (pavēle Nr. 0307, 18.10.1945).

Karš bija radījis sarežģījumus viņas ģimenes dzīvē. Jau kara pirmajās dienās

H. Vaivariņa bija zaudējusi sakarus ar vīru Kārli Vaivariņu. Pēc kara laulība tika šķirta un viņa apprecējās ar veterinārā dienesta majoru, vēlāk Rīgas pilsētas lauksaimniecības daļas

veterinārārstu Pēteri Dagajevu. 1946. gadā viņiem piedzima meita Viktorija, kura vēlāk ieguva medicīnas ārsta kvalifikāciju un 1977. gadā emigrēja uz ASV (5).

LLA / LLU arhīvā glabājas šī laika H. Vaivariņa raksturojums, kurā 1945. gada 9. februārī J. Bauga raksta *“Pazīstu Hermīni Vaivariņu dzim. Grīnhofu no 1932. gada, kā reti atsaucīgu, izpalīdzīgu un izturētu partijas darbā. Šinī pat laikā kautrīgu attiecībā uz savām personīgām prasībām un vajadzībām. Viņas karstākā velēšanās ir nodoties zinātniskam darbam savā specialitātē”*(5).

To viņa arī dara. 1945. gada 15. novembrī H. Vaivariņa sāk strādāt LLA VMF Toksikoloģijas katedrā par docenta v. i. (rektora pavēle Nr. 256), nodibina sakarus ar Padomju Savienības vadošajiem helmintologiem un akadēmiķa K. Skrjabina vadībā uzsāk zinātnisko darbu. 1946. gada 31. decembrī H. Vaivariņa pārskaitīta (rektora pavēle Nr. 338) no Toksikoloģijas katedras uz Anatomijas katedru asistenta amatā. 1947. gada 1. septembrī iecelta (rektora pavēle Nr. 300) par Mājdzīvnieku fizioloģijas katedras vadītāju. 1947. gadā fakultātē notiek struktūrdaļu reorganizācija. Uz Higiēnas katedras bāzes izveidotas divas katedras: Zoohigiēnas un Parazitoloģijas. Parazitoloģijas katedras vadība bija uzticēta O. Lušnevskai. Pamatojoties uz zinātniskā darba virzienu, H. Vaivariņa 1948. gada jūlijā lūdz rektoru atbrīvot viņu no Mājdzīvnieku fizioloģijas katedras vadītājas pienākumiem un pārcelt uz Parazitoloģijas katedru. 1948. gada 8. jūlijā šis lūgums tika apmierināts (rektora pavēle Nr. 224) un ar 1. septembri viņa tiek pārskaitīta par asistenti uz parazitoloģijas katedru (rektora pavēle Nr. 254, 17.08.1948), 1949. gada 31. augustā paaugstināta amatā par vecāko pasniedzēju (rektora pavēle Nr. 305), bet 1949. gada 16. septembrī LLA Padome ievēlējusi H. Vaivariņu par docenta v. i. un katedras vadītāju (5, 7, 8, 9).

Viņas darbību šajā laikā (20.02.1950) raksturo LLA rektors J. Peive, Partijas organizācijas sekretārs E. Jurēvics un Vietējās komitejas priekšsēdātājs E. Bauze

“H. Vaivariņa sekmīgi vada katedru, lasot lekcijas parazitoloģijā, bagātīgi izmanto jaunākos sasniegumus zinātnē, izprot progresīvo bioloģijā, rūpējas par materiālu un mācību metodisko līdzekļu sagādi praktiskiem darbiem. Pēc viņas iniciatīvas Veterinārās fakultātes klīnikā ir noorganizēta invāzijas slimību nodaļa. Strādājot disertācijas darbu H. Vaivariņa veikusi lielu teorētiski un praktiski nozīmīgu zinātnisko darbu lauksaimniecības dzīvnieku invāzijas slimību diagnostikā un devusi praktiskas norādes to likvidācijā. H. Vaivariņa ir atsaucīga ar labām organizatora spējām. Aktīvi piedalās LLA sabiedriskajā un politiskajā dzīvē”(5).

H. Vaivariņa veikusi arī organizatorisko un administratīvo darbu fakultātē. 1946. gada 21. septembrī, pēc VMF dekāna J. Dzeldes lūguma (Nr. 114, 20.09.1946), H. Vaivariņa iecelta par dekāna vietnieku (rektora pavēle Nr. 260), kura pienākumus ar dažiem pārtraukumiem pildījusi līdz pat 1954. gadam (5).

1950. gada 9. novembrī H. Vaivariņa Maskavā, Vissavienības K. I. Skrjabina vārdā nosauktā helmintoloģijas institūta Zinātnes padomes sēdē (protokols Nr. 4) sekmīgi aizstāv disertāciju par tēmu *Latvijas PSR galveno lauksaimniecības dzīvnieku sugu helmintu fauna un helmintozes* un iegūst veterināro zinātņu kandidāta grādu.

1951. gada 19. oktobrī LLA Zinātnes padomē (protokols Nr. 17) viņa ievēlēta par docenti (5). 1952. gada 29. augustā Parazitoloģijas katedra tiek apvienota ar Iekšķīgo nelipīgo slimību patoloģijas un terapijas katedru. Jaundibināto Terapijas un parazitoloģijas katedru uzdots vadīt docentei H. Vaivariņai (rektora pavēle Nr. 281).

1955. gadā fakultātē notiek kārtējā struktūrdaļu reorganizācija un H. Vaivariņu pārceļ par docenti Patoloģiskās anatomijas un parazitoloģijas katedrā (rektora pavēle Nr. 299, 17.08.1955). Viņas darbību un atbilstību amatam šajā laikā pozitīvi raksturo dekāne

O. Lušnevskā, partijas sekretārs N. Gusevs un katedras vadītājs H. Aļmejevs (1956. gada 24. aprīlī), ar piebildi, ka *“dienesta savstarpējās attiecībās dažreiz ir emocionāla, zaudē savaldību un skaļi aizstāv savu viedokli”* (5).

1961. gada 30. augustā H. Vaivariņai uzdots pārņemt katedras vadību (rektora pavēle Nr. 177, 30.06.1961; ievēlēta 1962. gada 25.maijā), kuru viņa vadīja 16 gadus, t. i. līdz 1977. gadam (3, 5, 7, 8, 9, 10).

1971. gada 12. martā H. Vaivariņa ievēlēta (LLA Zinātnes padomes sēdes protokols Nr. 6) par profesori (5).

Raksturojumā, ko 1971. gada 24. februārī devis Veterinārās fakultātes dekāns E. Grapmanis (5) rakstīts “*H. Vaivariņa kopš pirmajām pēckara darbības dienām fakultātē veikusi lielu organizatorisku darbu mācību – metodiskajā un zinātniski – pētnieciskajā laukā. Viņas vadībā katedra šodien skaitās labākā ne tikai fakultātē, bet arī trešā labākā no visām LLA katedrām. Pateicoties doc. H. Vaivariņas lielajam pētnieciskajam darbam, mūsu republikā noskaidrota cilvēkiem un dzīvniekiem bīstamā helmintofauna, kas deva iespēju organizēt to plānveidīgu apkarošanu un atveseļošanas pasākumu organizāciju. Tas bija pirmais šāda rakstura darbs Latvijā. Doc. H. Vaivariņas enerģija, principialitāte un pašizliedzīgā darbība iekarojusi lielu autoritāti gan republikas, gan arī Vissavienības zinātnieku, mācības spēku un lopkopības speciālistu vidū. H. Vaivariņa plaši pazīstama kā iejūtīga studentu audzinātāja, enerģiska un veiksmīga zinātnisko problēmu risinātāja un visu cienīts mācības spēks. Viņas vadībā sagatavoti 5 aspiranti, kas tagad vada atbildīgus posteņus pētniecības institūtos. Savu pieredzi H. Vaivariņa nesavtīgi sniedz ražošanas pārstāvjiem ar daudzām konsultācijām, referātiem un praktisku palīdzību. Tā, piemēram, laikā no 1962. līdz 1966. gadam 66 izbraukumos 12 rajonos uz parazītozēm izmeklēti un ārstēti 14023 dažādu sugu dzīvnieki, bet 1970. gadā izmeklēti 1089 un dehelmintizēti 376 dzīvnieki.*”

Darbā gūtā pieredze un kara rūdījums bija attīstījis H. Vaivariņas gribasspēku, mērķtiecību un neatlaidību iecerētā mērķa sasniegšanā, prasmi strādāt ar cilvēkiem, organizatora spējas, kas ļāva viņai kļūt pat vienu no veterinārās parazitoloģijas zinātnes pamatlicējām Latvijā. Pateicoties H. Vaivariņas neatslābstošai enerģijai izdevās panākt (1, 5, 9), ka LPSR ZA Bioloģijas institūtā nodibina Parazitoloģijas laboratoriju, kuru paralēli pedagoģiskajam un zinātniskajam darbam fakultātē, viņa vadīja no 1954. līdz 1958. gadam (LPSR ZA viceprezidenta F. Deglava un kadru daļas priekšnieka E. Keppes lūguma vēstule LLA rektoram Nr. 02 – 036 – 3401, 13.09.1954 un LLA rektores A. Cekuliņas atļauja Nr. 287 – k, 29.09.1954 strādāt darba savienošanas kārtībā).

Viņas vadītais zinātniskais darbs gūst ievērību arī aiz robežām. Pētījumi par *Probstmayria vivipara* morfoloģiju tika izmantoti PSRS ZA izdevumā *Parazītisko nematožu noteicējs*. 1952. gadā H. Vaivariņa ievēlēta PSRS Parazitologu padomē, kur darbojas līdz 1970. gadam (5).

H. Vaivariņas pēckara darbības laikā fakultātē (1945 – 1979) sagatavoti 1466 veterinārārsti (9). Ne viens vien no viņiem savus pirmos zinātniskos pētījumus uzsāka H. Vaivariņas ierosināti. Viņas vadībā izstrādāja un aizstāvēja disertācijas: V. Paudere (1960) *Mājputnu helmintu fauna un galvenās helmintozes LPSR*, M. Lazdiņa (1962) *Helmintožu izplatība LPSR un izplatītākās no tām, askaridozes ārstēšanas metožu vērtējums*. Ar viņas atbalstu veikts V. Galenieces disertācijas darbs, kā arī citi nopietni pētījumi veterinārajā parazitoloģijā. Nozīmīgākais viņas devums zinātnē ir govju, aitu, cūku un zirgu helmintu faunas izpēte un to izplatības noskaidrošana Latvijā. Vairāki H. Vaivariņas, V. Pauderes un citu līdzautoru darbi veltīti valstī izplatītāko parazītožu: fasciolozes, diktiokaulozes, mileriozes, zirgu onhocerkozes, vistu ektoparazītu u.c. kontrolei (11). Ieteiktie pasākumi un metodes cīņā ar invāzijas slimībām ieviestas veterinārajā praksē. Pētījumu rezultāti regulāri ziņoti konferencēs un semināros Latvijā, kā arī izbraukumos Viļņā, Kauņā, Tallinā, Tartu, Maskavā, Ļeningradā, Saratovā, Odesā, Kijevā, Harkovā, Ļvovā, Minskā, Tbilisi, Taškentā.

Viņa bija līdzautore grāmatai *Rokasgrāmata lauksaimniecības darbiniekiem, Latvijas PSR dzīvnieku noteicējs*, aktīvi iesaistījies *Lauksaimniecības enciklopēdijas* izdošanā, kur

sarakstījusi vairāk nekā 80 šķirkļus parazitoloģijas jautājumos. Viņas vadībā 1965. gadā autoru kolektīvs, E. Fedorova, L. Grapmane, K. Lesiņa, J. Neilands, J. Ozols, V. Paudere, A. Vīksne, R. Zariņa, izdevis mācību grāmatu *Lauksaimniecības dzīvnieku invāzijas slimības*, ko plaši izmantoja veterinārie, lopkopības un citi darbinieki. Pavisam kopā publicēti vairāk nekā 130 raksti (1, 9, 11).

Līdztekus pedagoģiskajam, zinātniskajam un administratīvajam darbam H. Vaivariņa daudz enerģijas veltījusi sabiedriskajai darbībai. Pēc demobilizācijas, no 1946. līdz 1956. gadam viņa vairākkārtīgi pildījusi PSKP pirmorganizācijas sekretāra pienākumus fakultātē, no 1956. līdz 1961. gadam bijusi ievēlēta Rīgas pilsētas deputātu padomē, no 1961. līdz 1965. gadam LLA partijas biroja sastāvā vadījusi mācību sektoru. Viņa darbojusies LLA mācības spēku atestācijas komisijā un citās LLA un VF pastāvīgi darbojošās komisijās (5).

Darba biedri fakultātē atceras H. Vaivariņu, kā labu vadītāju un organizatoru, kas nenostāda sevi pāri kolektīvam, bet iet kopā ar to, pati rādot paraugu. Principialitāte un atbildības sajūta, skaidrais prāts un atsaucīgā sirds vienmēr ļāvusi viņai atrast labāko risinājumu problēmām. LR veterināro darbinieku un LLA kolektīva vidū viņa bija iemantojusi autoritāti un cieņu. H. Vaivariņa bija LPSR Veterinārārstu biedrības Goda biedre (2, 5, 9).

H. Vaivariņas darbību attiecīgi novērtējusi LPSR valdība un LLA vadība. Bez jau iepriekš minētajiem apbalvojumiem kara laikā, H. Vaivariņai 1953. gadā piešķirta medaļa *Par priekšzīmīgu darbu* un 1966. gadā - medaļa *20 gadi kopš uzvaras Lielajā Tēvijas karā*. 1968. gadā viņa apbalvota ar *LPSR AP prezidija goda rakstu*, par panākumiem lauksaimniecības ražošanas attīstībā un *LPSR Lauksaimniecības ministra pateicību*, par prasmīgu CA darba organizēšanu, vadīšanu un labu sagatavotību. 1969. gadā H. Vaivariņai piešķirta krūšu nozīme *Sociālistiskās lauksaimniecības teicamnieks*, 1970. gadā – *PSRS Civilās aizsardzības teicamnieks* un *Par priekšzīmīgu darbu*. 1971. gada 6. decembrī H. Vaivariņai piešķirts *LPSR Nopelniem bagātās veterinārārstes Goda nosaukums*. 1975. gadā viņa apbalvota ar krūšu nozīmi *Par teicamiem sasniegumiem darbā*, 1976. gadā – ar medaļu *30 gadi kopš uzvaras Lielajā Tēvijas karā*, 1978. gadā – atkārtoti ar *LPSR Lauksaimniecības ministrijas Goda rakstu* un 1979. gadā - ar *LPSR Augstākās un vidējās izglītības ministrijas Goda rakstu*. H. Vaivariņai vairākkārtīgi izteiktas *LLA rektora pateicības* (5, 6, 9).

Dramatiska izvērsās H. Vaivariņas dzīves nogale (5). 1977. gadā uz Izraēlu un vēlāk uz ASV emigrēja meita Viktorija ar mazdēlu Miku. 1979. gadā nomiris vīrs P. Dagajevs. Pašai radās veselības problēmas un viņa aiziet no darba (rektora pavēle Nr. 02 – 215, 15.06.1979). Pēc gūžas operācijas un veselības uzlabošanās viņa posās pie meitas uz ASV, taču sastapās ar PSKP vadības nosodījumu un draudiem anulēt viņas apbalvojumus. Lai gan izdevās pārvarēt šos šķēršļus un aizbraukt uz ASV pie ģimenes, drīz atkal piemeklēja nelaime – traģiski avārijā gāja bojā meita. Pēdējos gadus viņa pavadījusi zināmā vientulībā, ilgojusies pēc Dzimtenes un interesējusies par visu, kas notiek Latvijā un fakultātē. H. Vaivariņa mirusi 2002. gadā, apglabāta ASV.

LITERATŪRA

1. Afanašjevs I. Atmiņas par zinātnisko darbu Veterinārajā fakultātē // Lauksaimniecības zinātne Latvijā 1950.- 1990. senioru skatījumā.- Jelgava : LLU, 2000.- 119-128.
2. Keidāns P. Darbam slava, slava cilvēkam. Plēsums, 1978.10.03.
3. Keidāns P., Parčinskis O. Veterinārmedicīnas fakultāte // Lauksaimniecības augstākā izglītība Latvijā 1862 – 1999. – Jelgava : LLU, 1999.- 56- 61.
4. Krūklīte A. Mācībspēku biogrāfijas : Vaivariņa (dz. Grīnhofa) Hermīne// Lauksaimniecības augstākā izglītība Latvijā 1862 – 1999. – Jelgava : LLU, 1999.- 302-303.
5. LLA/ LLU arhīvs, apr. 7 P1, lieta Nr. 2796.
6. Preinbergs G. Latvijas veterinārārstu biogrāfiskā enciklopēdija. – Rīga : PVD,- 94- 95.

7. Timšāns S., Širaks Dž. 50 - veterinārmedicīnas izglītībai Padomju Latvijā.– Rīga: LLA, 1969.- 79 lpp.
8. Veterinārmedicīnas augstākā izglītība Latvijas PSR. Autoru kolektīvs, atb. redaktors Z. Polītis.- Rīga : Avots, 1984.- 117 lpp.
9. Veterinārmedicīnas augstākā izglītība Latvijā 1919 – 2004. Autoru kolektīvs, atbildīgie par izdevumu un galvenie redaktori P. Keidāns, O. Parčinskis. – Jelgava : LLU VMF, 2004. – 511 lpp.
10. Vaivariņa H. Patoloģiskās anatomijas un parazitoloģijas katedras gada pārskati. H. Vaivariņas individuālie plāni un darba uzskaitē. – VMF PVHI arhīvs.
11. Vaivariņas Hermīnes publikācijas:
 Вайвариня Г. Ф. Гельминтофауна и гельминтозы основных видов с / х животных в Латвийской ССР // Диссертация на соискание ученой степени кандидата ветеринарных наук.- Рига, 1950. – 120 стр.; Вайвариня Г. Ф. Гельминтофауна и гельминтозы основных видов с / х животных в Латвийской ССР // Автореферат на соискание ученой степени канд. вет. наук.- Рига, 1950. – 12 стр.; Вайвариня Г. Ф. Род *Probstmayria Ransom*, 1907 // Определитель паразитических нематод. Под ред. К. И. Скрябина, Том II.- Москва: АН СССР, 1951.- 169 – 173; Вайвариня Г. Ф. Определитель гельминтов человека, с / х животных и рыб Латвии. 1952.- 110 стр. (рукопись); Вайвариня Г. Ф. Гельминтофауна и гельминтозы основных видов с / х животных в Латвийской ССР // Труды ЛСХА, вып. 3. – Рига, 1954. –303 – 312; Вайвариня Г. Ф. Анатомия и морфология *Probstmayria vivipara* и его распространение среди лошадей Латв. ССР // Труды ЛСХА, вып. 4. –Рига, 1955.- 214 – 246.; Ваивариņa Н. Veterinārārsta pirmrindnieka (Medvedeva) darba pieredze // Latvijas PSR veterinārārstu biedrības rakstu krājums. – Rīga, 1955. ; Ваивариņa Н., Віксне V. *Fasciola hepatica* starpsaimnieka *Galba truncatula* izplatība Latvijas PSR // LPSR ZA vēstis, Nr. 4.- 1956; Вайвариня Г. Ф. К вопросу эпизоотологии фасциоза // Вопросы ликвидации фасциоза в Литовской ССР.- Вильнюс: Гос. изд. политической и научной литературы, 1957. ; Ваивариņa Н., Віксне V. Atgremotāju fascioloze. - Rīga: LPSR ZA izd., 1957.- 50 lpp.; Ваивариņa Н., Reinsone A. Raksti par *Plathelminthes* tipa dzīvnieku noteikšanu // Latv. PSR dzīvnieku noteicējs, 1. daļa.- Rīga: LVI, 1957.- 48- 83.; Ваивариņa Н., Reinsone A. Raksti par *Nemathelminthes* tipa dzīvnieku noteikšanu // Latv. PSR dzīvnieku noteicējs, 1. daļa. -Rīga: LVI,1957.- 86- 118; Ваивариņa Н., Reinsone A. Raksti par *Acanthocephala* tipa dzīvnieku noteikšanu // Latv. PSR dzīvnieku noteicējs. 1. daļa,- Rīga: LVI,1957.- 147- 148.; Вайвариня Г. Ф. Развитие паразитологической науки в Латв. ССР // Тезисы докл. 1-й научно- координац. совещ. по паразитологическим проблемам в Лит. ССР, Латв. ССР, ЭССР и БССР.- Вильнюс, 1957.- 7-8; Ваивариņa Н. Atgremotāju izplatītāko invāzijas slimību apkarošanas paņēmieni // Latv. PSR vet. ārstu b-bas biļetens, Nr.1. 1958, – 4- 11. ; Ваивариņa Н. u.c. Izplatītākās infekcijas slimības // Rokasgrāmata lauksaimniecības darbiniekiem. 1. izd. – Rīga : Latv. valsts izd., 1959. – 331 – 337; Вайвариня Г. Ф. Перспективы развития научно исследовательской работы по паразитологии в Латв. ССР в период 1959.- 1965. г. // Тезисы докл. 2- й научно-координац. конференции по проблемам паразитологии в Латв. ССР, Лит. ССР, Эст. ССР и Белор. ССР.- Рига, 1960.- 5- 6 ; Вайвариня Г. Ф. Развитие и перспективы научно – исследовательской работы по паразитологии в Латв. ССР // Вопросы паразитологии в Прибалтийских республиках. -Рига, 1961. – 9-14; Вайвариня Г. Ф., Балтокс В. Р. К вопросу о кожном онхоцеркозе лошадей // Вопросы паразитологии в Прибалтийских республиках.- Рига, 1961. – 141 – 144; Ваивариņa Н., Paudere V. Mājdzīvnieku ehinokozes izplatība Latvijas PSR un ierosinātāja sugas noteikšana // LLA XVII zin. konferences ref. tēzes, 4.izd. – Jelgava, 1962.- 107 – 109; Ваивариņa Н. Raksti (13 šķirkļi) par parazitoloģijas jautājumiem // Lauksaimniecības enciklopēdija 1. daļa – Rīga : LVI, 1962.; Ваивариņa Н., Paudere V. Mājdzīvnieku ehinokozes izplatība LPSR un ierosinātāja sugas noteikšana // LLA Raksti, 12. izd. –Rīga, 1963. – 191- 192; Ваивариņa Н., Paudere V. Pasākumi cīņai ar mājdzīvnieku parazitārajām slimībām.- Rīga, 1963.- 9 lpp.; Ваивариņa Н., Paudere V. Pieredze atgremotāju plaušu tārpu apkarošanā // LPSR Vet. ārstu b-bas raksti.- Rīga : Latv. valsts izd., 1964.-14-18; Вайвариня Г., Паудере В. Некоторые данные по оздоровлению овец и крупного рогатого скота от фасциоза // Материалы к третьему научно – координац. совещ. по паразитологическим проблемам Лит. ССР, Латв. ССР. и Эст. ССР - Вильнюс, 1964.- 12- 13; Ваивариņa Н. u.c. Izplatītākās invāzijas slimības // Rokasgrāmata lauksaimniecības darbiniekiem. 2. izd. - Rīga, 1959.-331- 337; Ваивариņa Н., Platkāja Z., Paudere V., Cinēvičs H. Pieredze aitu un govju fasciозes ārstēšanā // LPSR Vet. ārstu b-bas raksti.-Rīga, 1965.- 74- 78; Lauksaimniecības dzīvnieku invāzijas slimības. Autoru kolektīvs, H. Vaivariņas redakcijā.- Rīga : Liesma, 1965.- 377 lpp.; Ваивариņa Н. Raksti (47 šķirkļi) par helmintoloģijas jautājumiem // Lauksaimniecības enciklopēdija, 2. daļa. – Rīga : Liesma, 1966.; Ваивариņa Н. Raksti (6 šķirkļi) par entomoloģijas jautājumiem // Lauksaimniecības enciklopēdija, 2. daļa. – Rīga : Liesma, 1966.; Ваивариņa Н. Raksti (7 šķirkļi) par vet. arahnoloģijas jautājumiem // Lauksaimniecības enciklopēdija, 2. daļa. – Rīga : Liesma, 1966.; Ваивариņa Н. Raksti (4

šķirkļi) par vispārējās parazitoloģijas jautājumiem// Lauksaimniecības enciklopēdija, 2. daļa. – Rīga : Liesma, 1966.; Вайвариня Г., Паудере В. Материалы программированного обучения по паразитологии и инвазионным болезням сельскохозяйственных животных. -Елгава:ЛСХА, 1967. ; Vaivariņa H. Raksti (6 šķirkļi) par vispārējās parazitoloģijas jautājumiem // Lauksaimniecības enciklopēdija, 3. daļa. – Rīga : Liesma, 1968.; Vaivariņa H., Skudiņa M., Paudere V. Patomorfoloģisko izmaiņu pētījumi liellopu un aitu aknās fasciolozes gadījumā un atveseļošanas pasākumu izstrāde // LLA Raksti, 44 izd.- Jelgava, 1970.; Вайвариня Г. Ф., Михелсон В.Я. Обмен элементами гельминтофауны между дикими жвачными животными Латв. ССР // Сборник научных трудов Эстонской с/х академии. – Тарту, 1970. ; Vaivariņa H. Raksti (4 šķirkļi) par parazitoloģijas jautājumiem // Lauksaimniecības enciklopēdija, 4. daļa. – Rīga : Liesma, 1971.; Вайвариня Г. Ф., Кейдан П. Д., Круклите А. Я. Об инсектицидном действии диброма в аэрозольной упаковке на пухоедов кур // Тезисы докладов научно – производственной конференции по проблеме «Паразитарные болезни с/х животных».- Минск, 1972. – 36 – 38; Vaivariņa H., Keidāns P., Krūklīte A. Aerosolu pielietošana cīņā ar vistu ektoparazītiem // Lauksaimniecības dzīvnieku produktivitātes paaugstināšanas iespējas 1972.- 73. g. ziemošanas periodā.- Rīga, 1972.- 28- 30; Вайвариня Г., Михельсоне В. Об общей гельминтофауне домашних и диких жвачных // Труды ЛСХА, вып 68. - Елгава, 1973.– 84-85; Вайвариня Г., Кейдан П. К обнаружению *Taenia cervi larvae* у косуль на территории Латвийской ССР // Труды ЛСХА, вып 68.-Елгава, 1973. - 86 – 90.; Vaivariņa H., Paudere V. Vistu spalvgrauzis *Menacanthus stramineus* /Lauksaimniecības dzīvnieku slimību diagnosticēšana, ārstēšana un profilakse// LLA Raksti, 68. izd.- Jelgava, 1973. 94- 95; Вайвариня Г., Паудере В., Михельсоне В., Кейдан П., Круклите А. Эктопаразиты кур Латвийской ССР // Материалы 6 Прибалтийской научно- координац. конференции по вопросам паразитологии. – Вильнюс, 1973.- 30-31; Вайвариня Г., Кейдан П., Круклите А. Сроки выведения диброма из организма кур// Труды ЛСХА, -вып. 78.- Елгава, 1974.- 107 – 109; Вайвариня Г., Варславан А., Кейдан П., Круклите А. Сравнительная оценка некоторых антигельминтиков при мюллерии овец // Паразитологические исследования в Прибалтике.- Рига: Зинатне, 1976.-107- 111; Вайвариня Г., Паудере В., Кейдан П., Стафецкий Р. Итоги борьбы с основными инвазионными болезнями с/х животных в Латвийской ССР // Теоретические и практические вопросы паразитологии. – Тарту, 1979.–12 –13; Вайвариня Г., Паудере В., Кейдан П. Развитие ветеринарной паразитологии и практические результаты в борьбе с инвазионными болезнями с/х животных в Латвийской ССР // Труды ЛСХА, вып. 177. – Елгава, 1979.-108 –110; Вайвариня Г., Кейдан П., Круклите А. Эпизоотология диктиокаулеза и протостронгилидозов овец и меры борьбы с ними в Латвийской ССР // Труды ЛСХА,- вып. 180.- Елгава, 1980. – 26–37.